

Н. О. ЧЕХ, О. М. ВАЩЕНКО

КОРУПЦІЯ В БІЗНЕСІ: КОРУПЦІЙНА ПОВЕДІНКА У ВНУТРІШНЬО БІЗНЕСОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У всіх відношеннях корупція стала широко поширеним явищем, що суттєво впливає на перспективи економічного зростання, особливо в країнах, що розвиваються. Підприємці та експерти погоджуються з тим, що високий рівень корупції негативно позначається на інвестиційному кліматі та створює вороже ділове середовище, будучи глибоко вкоріненим у бізнес як невід'ємна частина бізнес-процесів. Корупція у державному секторі породжує корупцію у приватному бізнес-середовищі, що робить розуміння особливостей корупційних ризиків у бізнесі, їх факторів та контрзаходів особливо важливими, що і є предметом дослідження даної статті. Метою даної статті є звернення уваги на основні аспекти корупційних проявів у різних сферах бізнесу, їх правильне тлумачення та попередження корупційних ризиків, що є основою ефективного та етичного бізнесу. Аналіз зарубіжних літературних джерел показав, що вчені часто нехтують проблемою корупції в бізнесі та діловими відносинами, зосереджуючи увагу на урядовому та державному секторах. Тим не менше, випадки корупції в бізнесі дуже поширені і представляють суттєвий ризик для добробуту компанії. Завданням даної роботи є вивчення особливостей корупції всередині ділового середовища та форм її прояву, розгляд стану корупції в міжнародному бізнес середовищі. Використовуючи загальні логічно-аналітичні методи, ця стаття досліджує природу різних видів корупційної поведінки в ділових стосунках, об'єкти та наслідки. В результаті автором виділено основні види корупційної поведінки, серед яких три групи: шахрайство, підкуп та конфлікт інтересів. До кожної з виділених груп віднесено відповідні форми корупційної поведінки, притаманні бізнес-середовищу. На основі проведеного аналізу запропоновано шляхи мінімізації корупційних ризиків в бізнесі шляхом розробки комплексної антикорупційної системи підприємства. Зроблено висновки щодо основних складових такої системи підприємства та сформовано рекомендації щодо її впровадження, що дозволить мінімізувати ймовірність корупційної поведінки в рамках бізнес-середовища.

Ключові слова: корупція, корупційна поведінка, ділові стосунки, форми корупції, шахрайство, ділова етика.

Вступ

Корупцію можна заслужено визнати однією з найбільших викликів, що постають перед приватними та державними секторами в сучасних умовах. Вона є основною перешкодою забезпечення стійкого розвитку, що суттєво впливає як на країни, що розвиваються, так і на розвинуті країни. Вплив корупції на бізнес-організації в приватному секторі величезний, оскільки він гальмує економічне зростання, викривляє конкуренцію між фірмами, а також представляє різні форми ризиків для фінансово-економічної безпеки бізнес-організацій.

Тим не менше, проблема корупції в бізнесі та ділових відносинах часто залишається поза увагою вчених. Як правило, у контексті корупції приватний бізнес сприймається як партія у відносинах з бюрократами, де чиновник вимагає хабара або готовий порушувати свої обов'язки, якщо менеджер бізнесу сплачуватиме за свої спеціальні послуги.

Аналіз літературних джерел і постановка проблеми

Багато вчених вважають, що корупція тісно пов'язана з бюрократією [3, 2]. Тому їх дослідження зосереджується на бюрократичній корупції та поведінці, зокрема бюрократів, тобто урядових чиновників. Тим не менше, корупція охоплює не лише державних чиновників, а й державного сектора, вона успішно поширилася у приватний сектор.

Якщо прийняти точку зору, що корупція є формою контрактних відносин, очевидно, що дві (або більше) сторони погоджуються виконувати певні незаконні та/або аморальні дії як частину укладеної на певних умовах угоди. Такі договірні відносини

можуть відбуватися не тільки в публічній сфері.

Як правило, в контексті корупції приватний бізнес сприймається як сторона у відносинах з бюрократами, де чиновник вимагає хабара або прагне порушити свої обов'язки, якщо менеджер бізнесу сплачуватиме за свої спеціальні послуги. [11].

Дослідження підприємств Світовим банком (The World Bank Group Enterprise survey) щодо корупції, метою якого є забезпечення кращого розуміння поширеності різних видів хабарництва у різних видах підприємств, також обмежується випадками підкупу та подарунків, пов'язаними з публічними операціями та державними посадовими особами, а підприємства – це сторона, яка може взаємодіяти з державним службовцем для "вирішення своїх питань" [6].

Є наукові дослідження, які вивчають поведінку менеджерів, які висувають вимоги щодо виплат хабара. Тим не менш, їх дослідження спрямоване на аналіз корупційних форм у діловому середовищі та поведінку корумпованого керівника компанії лише щодо співпраці з державними службами [8].

Аналітики визначають низку видів корупції за найбільш часто використовуваними критеріями, такими як інституційний розташування та функції залучених публічних посадових осіб ("політична корупція" чи "бюрократична корупція"), напрям впливу ("хабарництво" чи "вимагання"), а також розмір та частоту транзакції ("велика корупція" проти "дрібною корупції") [9]. Тим не менш, у своїх дослідженнях вчені зосереджують увагу на державному секторі та не розробляють точну класифікацію форм корупційних проявів, особливо в бізнесі.

Таким чином, проблема корупції в бізнесі та ділові відносини залишається невирішеною та відштовхнутою на бік. Проте корупційні прояви в

бізнесі дуже поширені, а також збиткові і руйнівні для підприємств, та створюють певний ризик для компанії, її репутації, фінансово-економічну безпеку, що вимагає більш глибокого дослідження їх сутності.

Метою даної статті є належне засвоєння основних аспектів корупційних проявів у різних сферах бізнесу, їх правильне тлумачення та попередження корупційних ризиків, що є основою ефективного та етичного бізнесу.

Для досягнення поставленої мети в дослідженні використовуються результати міжнародних опитувань та оглядів, проаналізовано відповідні дослідження відомих вчених, та застосовано логіко-аналітичні та візуальні загальні методи.

Результати досліджень та їх обговорення

Transparency International визначає корупцію як "зловживання довіреною владою для особистої вигоди". Це дуже зручне коротке тлумачення охоплює безліч незаконних та неетичних дій. При цьому, таке "зловживання" може мати місце не лише внаслідок дій державних службовців, політиків та бюрократів. Безсумнівно, корупція в державній службі впливає на державний сектор, оскільки кожна компанія, що підвищує свої основні бізнес-інтереси, прибутки, активи тощо, взаємодіє з державними посадовими особами. Співробітники компанії, як і державні службовці, можуть бути корумпованими та вирішити неправомірно скористатись своїми обов'язками.

Результати дослідження ЕУ щодо шахрайства (Fraud Survey) свідчать про високий рівень корупції всередині ділового середовища та підтверджують, що часто топ-менеджмент та директори ще більше схильні до корупційної та неетичної поведінки, ніж звичайні працівники. Згідно з даним дослідженням:

- 1 з 3 директорів правління і старших менеджерів виправдовують надання грошових виплат, щоб перемогти в конкурентній боротьбі або зберегти бізнес (1 з 5 інших працівників);

- 1 з 5 директорів і керівників готовий вказати у звітах доходи раніше, ніж вони повинні для того, щоб досягти своїх цілей (1 з 10 всіх інших працівників);

- 12% директорів та керівників готові надати неправдиву інформацію, щоб покращити свою кар'єру чи оплату праці (двічі більший відсоток порівняно з інших працівників) [7].

Звичайно, "[корупція] - це складне і багатогранне явище з численними причинами та наслідками, оскільки вона приймає різні форми та функції в різних контекстах" [4].

Корупція в бізнесі має дуже серйозні наслідки для компаній та їхніх працівників. Перш за все, незалежно від форми корупційних дій, завжди існують юридичні ризики. Оскільки більшість корупційних проявів є незаконними, закони про боротьбу з корупцією стають дедалі серйознішими, охоплюючи як хабаротримувача, так і того, хто його пропонує, включаючи випадки підкупу іноземного держслужбовця або співробітника компанії. Таким чином, компанія та працівник, котрі займаються

корупційними операціями, безумовно, ризикують стати об'єктами кримінального переслідування.

Фінансові витрати також є ризиком, з яким стикається компанія, якщо вона чи її працівники беруть участь у корупції. Підкуповуючи державних чиновників чи працівників інших компаній, компанія збільшує витрати на ведення бізнесу, і найчастіше клієнт є тим, хто страждає, оскільки змушений платити штучно завищену ціну або отримувати продукт нижчої якості. Крім цього, існують фінансові витрати, пов'язані з юридичним переслідуванням у разі викриття.

Займаючись корупцією, компанія завжди ризикує своєю репутацією. Навіть незначне звинувачення в зловживаннях може призвести до серйозних ризиків репутації. Інформація про залучення компанії чи її працівників або толерантність до корупції викликає втрату як внутрішньої, так і громадської довіри. Така компанія вважається неетичною, і інші учасники ринку уникатимуть будь-яких ділових відносин з нечесним партнером. Крім того, той факт, що компанія колись вдавалась до корупційних дій, збільшує ймовірність вимагання додаткових хабарів в майбутньому.

Інший суттєвий недолік участі в корупційних діях – це ризик безпеки, що виникає внаслідок можливості шантажу. Компанія та її працівники, які займаються нелегальними корупційними діями, швидше за все, опиняться під тиском шантажу, усвідомлюючи свою хабарність. Таким чином, безпека активів компанії, інформації та персоналу ставиться під загрозу. Незважаючи на ці ризики, корупція в бізнесі все ще процвітає.

Дослідження показують, що 34% менеджерів у Великобританії вважають, що корупція є складовою ділової активності. Порівняно з тим же дослідженням, проведеним у 2012 році, цей показник зріс на 20% [10].

В останні роки спостерігалися масштабні розслідування хабарництва за участю деяких найбільших імен у світі, таких як Rolls-Royce, Airbus та GlaxoSmithKline. Однак злочинці постійно продовжують розробляти все більш складні схеми корупційних практик у бізнесі.

Найбільш типові форми корупції в бізнесі доцільно розділити на три основні групи: шахрайство, підкуп та конфлікт інтересів (рис. 1).

Шахрайство в широкому сенсі може охоплювати будь-який злочин задля вигоди, який використовує обман як основний засіб його здійснення. Деякі вчені вважають корупцію видом шахрайства [11], проте, на нашу думку, корупція є ширшим поняттям та шахрайство є однією з форм прояву корупції.

Усі правопорушення, які використовують обман, є шахрайством. Деякі поширені типи шахрайства це викривлення звітів, підробка, розтрата.

Це може призвести до незаконного привласнення майна, тобто використання майна чи грошей іншої особи нечесно для власної вигоди. Незаконне привласнення активів зазвичай приховано в облікових книгах як помилки дебетування чи пропущені

кредити, тому воно часто включають маніпуляції з фінансовими звітами.

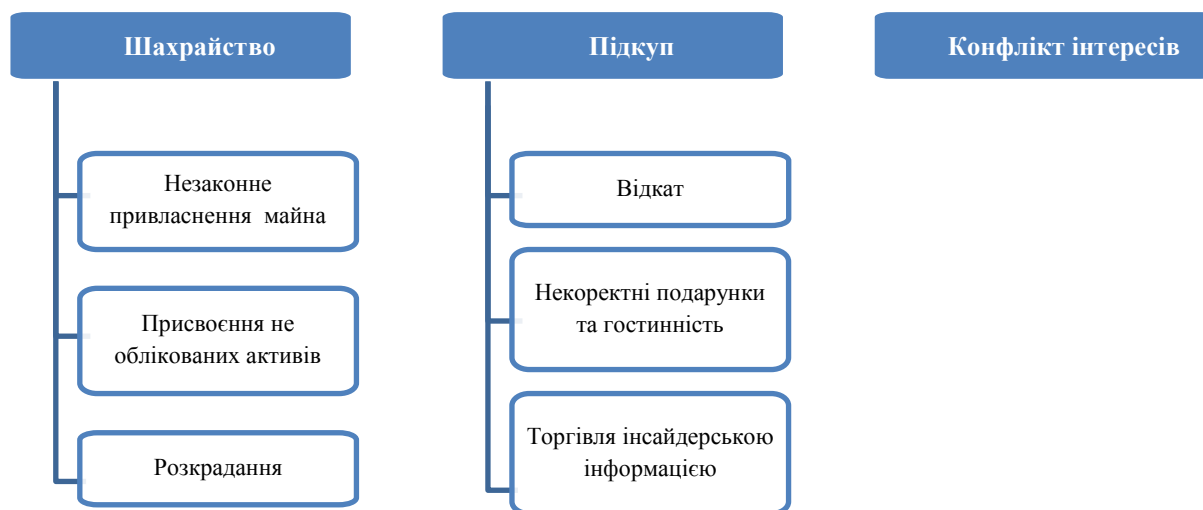

Рис. 1. Види корупції у бізнесі

Присвоєння не облікованих активів (скімінг) – це вилучення грошових коштів об'єкта-жертви до їх входження (запису) в систему обліку [5]. Оскільки грошові кошти викрадені до того, як вони були обліковані в книгах компанії-жертви, схеми скімінгу відомі як фальсифікації поза обліковим записом. Оскільки вилучені активи ніколи не фіксуються, схеми скімінгу не залишають прямих слідів для аудиту. До них відносяться невраховані продажі, занижені продажі та дебіторська заборгованість, крадіжка чеків. Очевидно, що ті, хто безпосередньо працюють з клієнтами або обробляють їх платежі, є найбільш ймовірними особами, що можуть вчинити такі порушення.

Розкрадання можна визначити як умисне вилучення грошових коштів, обладнання та інших активів без відома чи згоди керівництва. Отже, це, в основному, крадіжка, прямий грабіж, який відбувається зазвичай там, де система управління має слабкі місця або вона цілком відсутня.

Підкуп може бути визначено як пропозиція, надання, одержання або вимагання будь-яких цінностей, що впливають на прийняття рішень. У випадку комерційного підкупу мова йде про "прийняття платежів під столом" в обмін на здійснення впливу на ділову транзакцію.

Формами підкупу в бізнесі є: відкат, некоректні подарунки та гостинність та торгівля інсайдерською інформацією.

Відкат – це приховані платежі, мета яких зазвичай полягає у втягненні корумпованого працівника компанії в схему переplat. Іноді продавці роблять відкати для того, щоб отримати додатковий бізнес від закупівельної компанії. Також прикладом таких схем є ситуація, коли працівник шахрайським чином допомагає продавцеві виграти контракт через процедуру конкурсних торгів.

Некоректні подарунки та гостинність включають подарунки, знижки, відпустки та інші послуги, а також гостинність, заборонені кодексом поведінки, та

можуть бути спрямовані як на вплив, так і на нагородження певного ділового рішення.

Торгівля інсайдерською інформацією є формою корупції, яка збільшує ризик витоку даних, дестабілізує чесну конкуренцію, порушує етику ведення бізнесу та створює інформаційну асиметрію. Через корупцію ділові секрети можуть легко стати відкритими для конкурентів та інших зацікавлених сторін. Отримавши пропозицію достатньої суми грошей, працівник може забути про лояльність до компанії та продавати її конфіденційну інформацію чи комерційну таємницю. Це може завдати шкоди майбутній діяльності компанії та її інформаційній безпеці.

Конфлікт інтересів виникає тоді, коли працівник, менеджер або директор має прихований економічний або особистий інтерес до операції, який негативно впливає на організацію. Як і у випадку з іншими випадками корупції, конфліктні схеми передбачають вплив працівника на шкоду його компанії. З усіх форм корупції це може розглядатися як найменш незаконний, все ж конфлікт інтерес включає зловживання владою та виникає в ситуації, коли менеджер чи працівник підприємства ставить приватний інтерес, який може вплинути на належне виконання своїх обов'язків, вище інтересів компанії.

Розуміння основних форм корупції в бізнесі дозволяє розробити заходи щодо запобігання корупції та мінімізації її ризиків. Перш за все, компанія повинна розробити комплексну антикорупційну систему.

Складовими такої системи повинні бути:

1. Політика – актуальна, оновлена і адаптована для компанії та галузі, в якій вона працює.

2. Процедури – добре документовані, перевірені на дотримання та фактично дотримувані керівництвом та персоналом з санкціями за невиконання цих процедур.

3. Культура – зверху вниз і знизу вверх, сприяє прозорості та винагороджує тих, хто розслідує

шахрайство та корупцію, і захищає тих, хто викриває нелояльні дії.

4. План боротьби з шахрайством та корупцією, який визначає рамки для ефективної системи управління та внутрішнього контролю шахрайства та корупції, визначає відповідальність та окреслює обов'язки ключових зацікавлених сторін, включаючи керівництво, персонал, внутрішній аудит, зовнішній аудит та сторонні органи.

5. Гаряча лінія – служба, діюча 24/7 для повідомлення про випадки неетичної поведінки, загально відома та підтримується політикою захисту викривачів.

6. Моніторинг зайнятості – надійний і ризик-орієнтований, відповідає принципам, викладеним у документі AS4811: 2006 - Screening Employment

7. Програми Due Diligence – охоплюють продавців, постачальників, агентів та підрядників і є ризик-орієнтованими

8. Тренінги – адаптовані і відповідні, проведені не тільки під час впровадження нововведень, але й на постійній основі.

У межах цієї системи повинна бути уніфікована термінологія з питань корупції для посилення консолідованого розуміння корупційних проявів, і всі документи всередині компанії повинні бути побудовані відповідно до цієї системи.

Крім того, ефективне попередження корупції вимагає:

- дотримання рекомендацій міжнародних організацій проти корупції;

- громадську декларацію щодо антикорупційної позиції та заходів, що застосовуються в організації;

- розробку чітких керівництв для проведення операцій з високими корупційними ризиками;

- постійний стратегічний моніторинг з виявленням слабких місць управління [1];

- загальну підтримку з боку персоналу, його позитивне ставлення та лояльність до організації.

Висновки

Визнаючи широку розповсюдженість корупційної поведінки в бізнесі, яка все ж залишається мало дослідженою вченими, ми розрізняємо ризики юридичні, фінансові, репутації та безпеки як для компанії, так і для її працівників, котрі задіяні в корупції. Серед форм корупції доцільно виділити їх три великі групи. По-перше, це шахрайство, яке охоплює злочини, пов'язані з обманом, такі як незаконне привласнення майна, привласнення не облікованих активів та розкрадання. Друга група – це підкуп, яка включає відкати, некоректні подарунки та гостинність та торгівлю інсайдерською інформацією. Третя група - конфлікт інтересів, за якого приватний інтерес працівника впливає на його професійні рішення.

Враховуючи прихований та складний характер проявів корупції в бізнесі, з метою мінімізації корупційних ризиків компанія повинна розробити комплексну антикорупційну систему, яка охоплюватиме політику та усі процедури компанії, а також гарантуватиме безпеку своїх співробітників та активів. Тільки поєднуючи принципи відповідності та етичної стратегії компанії можуть досягти успіху у боротьбі з корупційною поведінкою в бізнесі та ділових відносинах.

Список літератури

1. Кузнецова І. О. Фомалізація технології управління як складової ключової здібності підприємства. *Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості*. 2017. № 2 (2). С. 116–123. DOI: <https://doi.org/10.30837/2522-9818.2017.2.116>
2. Acemoglu, D. and Verdier, Th. (2000), "The choice between Market Failures and Corruption", *American Economic Review*, No. 90, P. 194–211.
3. Ackerman, Susan (1999), *Corruption and Government: Causes, Consequences, and Reform*. Cambridge University Press.
4. Andvig, J. C. and Fjeldstad, O. H. (2001), *Corruption: A Review of Contemporary Research*, Norsk Utenrikspolitisk Institut, Oslo.
5. "Association of Certified Fraud Examiners" (2016), *Fraud examiners manual*, Austin, TX.
6. Enterprise Surveys, The World Bank. Available at : <http://www.enterprisesurveys.org/data/exploretopics/corruption#--13>
7. Europe, Middle East, India and Africa Fraud Survey 2017 (2017), EYGM Limited. Available at : https://fraudsurveys.ey.com/media/1274/16079_ey_emea_fs_p_a4_2017_lr_single.pdf.
8. Jacoby, Neil H., Peter Nehemkis and Richard Eells (1977), *Bribery and Extortion in World Business: A Study of Corporate Political Payments Abroad* (MacMillan and Co., New York, NY).
9. Morris, S. D. (2011), *Forms of Corruption*, CESifo DICE Report 2/2011.
10. Ravelli, R. (2018), *Increasing numbers of executives believe there is corruption in business*. Available at : <https://www.rahmanravelli.co.uk/news/increasing-numbers-of-executives-believe-there-is-corruption-in-business>.
11. Roy, A. (2007), "Corruption in business: management theory and practice", *Int. J. Business and Globalisation*, Vol. 1, No. 3, P. 311–327.
12. Wells, J. T. (2017), *Corporate Fraud Handbook: Prevention and Detection*, 5th ed. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.

References

1. Kuznetsova, I. (2017), "Formalizing the technology of management as a constituent of the organization core capabilities". *Innovative technologies and scientific solutions for industries*, No. 2(2), P. 116–123. DOI: <https://doi.org/10.30837/2522-9818.2017.2.116>
2. Acemoglu, D. and Verdier, Th. (2000), "The choice between Market Failures and Corruption", *American Economic Review*, No. 90, P. 194–211.

3. Ackerman, Susan (1999), *Corruption and Government: Causes, Consequences, and Reform*. Cambridge University Press.
4. Andvig, J. C. and Fjeldstad, O. H. (2001), *Corruption: A Review of Contemporary Research*, Norsk Utenrikspolitisk Institut, Oslo.
5. "Association of Certified Fraud Examiners" (2016), *Fraud examiners manual*, Austin, TX.
6. Enterprise Surveys, The World Bank. Available at : <http://www.enterprisesurveys.org/data/exploretopics/corruption#--13>
7. Europe, Middle East, India and Africa Fraud Survey 2017 (2017), EYGM Limited. Available at : https://fraudsurveys.ey.com/media/1274/16079_ey_emea_fs_p_a4_2017_lr_single.pdf.
8. Jacoby, Neil H., Peter Nehemkis and Richard Eells (1977), *Bribery and Extortion in World Business: A Study of Corporate Political Payments Abroad* (MacMillan and Co., New York, NY).
9. Morris, S. D. (2011), *Forms of Corruption*, CESifo DICE Report 2/2011.
10. Ravelli, R. (2018), *Increasing numbers of executives believe there is corruption in business*. Available at : <https://www.rahmanravelli.co.uk/news/increasing-numbers-of-executives-believe-there-is-corruption-in-business>.
11. Roy, A. (2007), "Corruption in business: management theory and practice", *Int. J. Business and Globalisation*, Vol. 1, No. 3, P. 311–327.
12. Wells, J. T. (2017), *Corporate Fraud Handbook: Prevention and Detection*, 5th ed. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.

Надійшла (Receive) 05.06.2018

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Чех Наталія Олександрівна – кандидат економічних наук, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, асистент кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту, м. Харків, Україна; e-mail: Nataliya.Chekh@kname.edu.ua; ORCID: 0000-0001-5728-804X.

Чех Наталья Александровна – кандидат экономических наук, Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А. Н. Бекетова, ассистент кафедры финансово-экономической безопасности, учета и аудита, г. Харьков, Украина; e-mail: Nataliya.Chekh@kname.edu.ua; ORCID: 0000-0001-5728-804X.

Chekh Natalia – PhD (Economics Sciences), O. M. Beketov Kharkiv National University of Urban Economy, Assistant at the Department of Financial and Economic Security, Accounting and Auditing, Kharkiv, Ukraine; e-mail: Nataliya.Chekh@kname.edu.ua; ORCID: 0000-0001-5728-804X.

Вашенко Олександр Миколайович – кандидат економічних наук, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, доцент кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту, м. Харків, Україна; e-mail: vashchenko_an@yahoo.com; ORCID: 0000-0003-3027-7644.

Вашенко Александр Николаевич – кандидат экономических наук, Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А. Н. Бекетова, доцент кафедры финансово-экономической безопасности, учета и аудита, г. Харьков, Украина; e-mail: vashchenko_an@yahoo.com; ORCID: 0000-0003-3027-7644.

Vashchenko Oleksandr – PhD (Economics Sciences), O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Associate Professor at the Department of Financial and Economic Security, Accounting and Auditing, Kharkiv, Ukraine; e-mail: vashchenko_an@yahoo.com; ORCID: 0000-0003-3027-7644.

КОРРУПЦИЯ В БИЗНЕСЕ: КОРРУПЦИОННОЕ ПОВЕДЕНИЕ ВНУТРИ БИЗНЕСОВОЙ СРЕДЫ

Во всех отношениях коррупция стала широко распространенным явлением, что существенно влияет на перспективы экономического роста, особенно в развивающихся странах. Предприниматели и эксперты соглашаются с тем, что высокий уровень коррупции негативно сказывается на инвестиционном климате и создает враждебную деловую среду, будучи глубоко укорененным в бизнес как неотъемлемая часть бизнес-процессов. Коррупция в государственном секторе порождает коррупцию в частной бизнес-среде, что делает понимание особенностей коррупционных рисков в бизнесе, их факторов и контрмер особенно важными, что и является **предметом** исследования данной статьи. **Целью** данной статьи является привлечение внимания к основным аспектам коррупционных проявлений в различных сферах бизнеса, их правильное толкование и предупреждения коррупционных рисков, что является основой эффективного и этического бизнеса. Анализ зарубежных литературных источников показал, что ученые часто пренебрегают проблемой коррупции в бизнесе и деловых отношениях, сосредоточивая внимание на правительственном и государственном секторах. Тем не менее, случаи коррупции в бизнесе очень распространены и представляют существенный риск для благосостояния компании. **Задачей** данной работы является изучение особенностей коррупции внутри деловой среды и форм ее проявления, рассмотрение состояния коррупции в международном бизнесе. Используя общие логическо-аналитические методы, эта статья исследует природу различных видов коррупционного поведения в деловых отношениях, объекты и последствия. В **результате** автором выделены основные виды коррупционного поведения, среди которых три группы: мошенничество, подкуп и конфликт интересов. К каждой из выделенных групп отнесены соответствующие формы коррупционного поведения, присущие бизнес-среде. На основе проведенного анализа предложены пути минимизации коррупционных рисков в бизнесе путем разработки комплексной антикоррупционной политики предприятия. Сделаны **выводы** об основных составляющих такой политики предприятия и сформированы рекомендации по ее внедрению, что позволит минимизировать вероятность коррупционного поведения в рамках бизнес-среды.

Ключевые слова: коррупция, коррупционное поведение, деловые отношения, формы коррупции, мошенничество, деловая этика.

CORRUPTION IN BUSINESS: CORRUPT BEHAVIOUR INSIDE BUSINESS ENVIRONMENT

Corruption has become a widespread phenomenon in all respects, it significantly affects the prospects for economic growth, especially in developing countries. Entrepreneurs and experts agree that a high level of corruption negatively affects the investment climate and creates a hostile business environment, being deeply rooted in business as an integral part of business processes. Entrepreneurs and experts agree that a high level of corruption adversely affects the investment climate and creates a hostile business environment, being deeply rooted in business as an integral part of business processes. Corruption in the public sector generates corruption in the private business environment, which makes the understanding of the specific features of business corruption risks, their factors and countermeasures particularly important, which is the **subject matter** of this article. The **goal** of this article is to focus on the main aspects of corruption in various spheres of business, to interpret them properly and to prevent corruption risks, which is the basis of the effective and ethical business. The analysis of foreign literary sources has shown that scientists often neglect the problem of corruption in business and business relations, focusing on the government and public sectors. Nevertheless, the cases of corruption in business are very common and pose a significant risk to the well-being of a company. The **objective** of this work is to study the specifics of corruption within the business environment and to consider the state of corruption in the international business environment. Using general logical-analytical methods, this article deals with the study of the nature of various types of corruption behaviour in business relations, objects and consequences. As a result, the main types of corruption behaviour are identified, among which there are three groups: fraud, bribery and the conflict of interest. Each of the identified groups includes the corresponding forms of corrupt behaviour that are typical for the business environment. Based on the analysis, the ways for minimizing corruption risks in business are proposed by developing the comprehensive anti-corruption policy of an enterprise. The **conclusions** were made about the main components of this enterprise policy and recommendations were made for its implementation, which will minimize the corruption behaviour within the business environment.

Keywords: corruption, corruption behaviour, business relations, forms of corruption, fraud, business ethics.
